

Monroe E. Price

Menekülő tárgyak – Bécsi álmok Amerikában

Az eredeti német, majd a kisvártatva megszületett angol kiadás után harmadikként rögtön magyar nyelven jelent meg a világhírű Monroe E. Price jogtudós professzor memoárja. Noha a magyar köztudottan világnyelv, nem általános gyakorlat, hogy a magyar olvasók ilyen hamar kézhez kapjanak egy világszerte sok-sok példányban értékesített könyvet. A *Menekülő tárgyak* című kötetnek számtalan magyar vonatkozása van, indokolt tehát minél hamarabb elmélyedni benne.

Monroe Price mindössze fél éves csecsemő volt, mikor az Anschluss következtében szüleivel együtt menekülni kényszerült Bécsből. A család Amerikába tette át székhelyét, életét, vitte magával emlékeit. A szerencsés menekülés sem könnyítette meg az elszakadt, Ausztriában, Magyarországon és Szlovákiában rekedt rokonokért való aggodalmat. A szerző nem tartja magát holokauszt-túlélőnek, noha formailag talán mégis az. A könyv megírására egy érdekesítő dilemma készítette.

A 2000-es évek környékén mint elszármazott, elűzött osztráknak módja nyílt osztrák útlevélet, állampolgárságot kérvényezni, és ez a döntés, illetve a döntéshez vezető út hozott elő olyan gondolatokat, amelyeknek megválaszolása talán számára is váratlanul igen nehéznek bizonyult. Mennyire osztrák vagy éppen magyar az, aki fél éves csecsemő kora óta Amerikában él? Mennyire menekült vagy mennyire túlélő az, aki egy szabad világban nő föl, utazik, páratlan egyetemi karriert fut be? Price életét meghatározta, hogy szüleinek világát darabokra szaggatta a második világháború. Friss házassókként, fiatal, üzlettel rendelkező kereskedőkként alapítottak családot 1936-ban, '38-ra pedig széttört minden álmom, szertefoszlott a megszokott rend, menekülni kellett, mindent előről kezdeni egy teljesen ismeretlen, teljesen új világban.

A szerző azt boncolgatja, szülei menekült státusa, Ausztria iránt érzett nosztalgiájuk és persze gyűlöletük hogyan hatott ki az ő saját életére. Monroe Price kivételes kötődése az elesettek, kismimmizettek iránt tudományos pályáját is végigkíséri, egy időben az amerikai indián közösség kárpótlásáért harcolt, és nem véletlenül bukkant fel Magyarországon sem 1989 körül, hogy segítse létrehozni, kiépíteni azt a nyílt társadalmat, amelynek kialakulására legalábbis azokban az években kétségtelesen remény volt. Az önéletrajzi, önkritikus-számot sem nélkülöző visszaemlékezésben

a szerző a jogtudós távolságtartásával szemléli saját magát, érzéseit, helyezi kontextusba emlékeit. A megértést, a lebilincselően megfogalmazott történetbe való behelyezkedést a gazdag képanyag még jobban segíti. A sokszor elgondolkodó, meditáló leírásban a „nosztalgia iránti nosztalgia” fanyar humorként jelenik meg ebben az igazán érdekesítő, tanulságos és mélyen elgondolkodtató kötetben, amely Gács Anna kiváló fordításában vált elérhetővé sok-sok olvasó örömeire és nagy várakozására. ■ ILLÉS MIHÁLY

Háttér Kiadó
220 oldal, 3490 Ft

